

Referat

Nettverksmøte

Nasjonalt museumsnettverk for musikk og musikkinstrumenter

Sigdal 10. – 11. september 2007

Mandag

Folkemusikksenteret i Buskerud

Leder for Folkemusikksenteret i Buskerud (FiB) *Steinar Bottegaard* ga en innføring i Folkemusikksenterets historie, tankene bak og livet underveis fra tidlig 1990 årene. I forbindelse med dette fikk vi også en omvisning på senteret.

Man arbeider på bred front som fylkesarkiv for folkemusikk med innsamling, katalogisering og bevaring samt med forskjellige formidlingsvirksomheter: CD-utgivelser av dokumentasjoner av folkemusikk i Buskerud, kurser og kursmateriale om regionens folkemusikk med mer. I år ble en instrumentutstilling åpnet på distriktsmuseet Sigdal Museum, nabo og søsterinstitusjon til FiB (se separat punkt). Begge inngår i den konsoliderte enheten *Kunstnerdalen kulturmuseum*. En person er nå ansatt for å digitalisere lydarkivet. Her blir FIOLO brukt.

Vi fikk også et interessant innblikk i selve husets historie. Tegnet av Arneberg og bygget i 1921. Først brukt som gamlehjem, revet i 1986, og senere igjen bygget opp nå på museumsområdet. Sto ferdig gjenreist i 1993.

Sentret er som mange andre kulturinstitusjoner beroende av ekstern finansiering da tilskudd og inntekter ikke dekker drift. Mange kreative og smarte løsninger (utleie av rom og selskapslokaler samt møtelokaler, CD-butikk og forråd til idrettsanlegg mm) får virksomheten til å gå i balanse, men man ønsker å øke fokus på kjernevirksomheten.

Det må også tillegges de vakre innrammete skissene av Carsten Lien som mottatt mange priser for sine bokomslag som hang rundt i huset.

Lauvlia, kunstnerhjemmet til Theodor Kittelsen

Etterpå ble arrangert en utflukt til Lauvlia, en mil nord for Prestfoss. Kittelsens tidligere hjem ligger i naturskjønne omgivelser med utsikt over innsjøen Soneren og med Andersnatten i bakgrunnen. Det eies av kommunen og inngår i *Kunstnerdalen kulturmuseum*. Det er åpent sommertid. Her bodde den "egensindige" og mangfoldige kunstneren med sin familie under sin mest produktive periode i begynnelsen av århundret. De hadde dyr og kona drev skole på loftet for alle barna(!). Han fikk bygd bolighuset og stabburet ca 1904 og dekorerte dører og detaljer med personlig touch, men til slutt ble han nødt til å selge huset av økonomiske grunner etter ti år. Etter å ha blitt litt brukt av etterkommende privateiere (les: nordmenn boende i utlandet) kjøpte kommunen huset. Man gikk i gang med en rekonstruksjon av interiører som hadde tilhørt Kittelsen og som hadde stått i huset. På grunn av den begrensede bruken var huset til stor del uforandret fra Kittelsens dager (eierskapet hadde virket konserverende!!). Mange gjenstander er dog ikke "originale" men omsorgsfullt valgt ut etter beskrivelser, foto, arkivhandlinger etc for å representere stilen til familien under de gode åren. For eksempel er pianoet, ett *Skandinaviska pianofabriken* av samme type som det Kittelsen skal ha eid ifølge en inventarliste. En artig historie knyttet til kunstnerens selvlagde panfløyte som hang på veggen ble fortalt av vår flinke guide. Hver gang kona var og hilste på en nabo så skal Theodor ha stått spilt på fløyten på verandaen for å vise hvor mye han lengtet etter henne. En slags moderne Pan/Syrinx-historie, der fløyten symboliserer kjærligheten.

I tillegg til første etasjens hjem-utstilling vises mye av Kittelsens produksjon i andreetasjen og i hans atelier. Her vises eksempel både på nasjonal- og trolsk romantikk, illustrasjoner, satire og humoristiske tegninger (en forløper til "The far side") men også eksempler på treskjæring og mekaniske treleketøy.

Instrumentutstilling Sigdal Museum

Jan Lislien, folkemusikk-konsulent, ga en guidet omvisning i instrumentutstillingen som utgjør basen i museets utstillingsareal. Museet fikk 100.000.- av Unistiftelsen til nye montrere, og fikk på rask tid laget en pen utstilling med ulike instrumenttyper som rød tråd – fra neverlur til lydregistrerende Tandberg-båndspiller fra 1950-tallet.

Det som fascinerer mest er den treffsikkerhet som utmerker de tallrike lydeksempelene instrumentene akkompagneres med. Med enkel teknologi (CD-spiller med fjernkontroll) kan Lislien guide gruppen rundt med innspillinger akkurat på det instrumentet, eller med musikk fra regionen knyttet til noen av de illustrasjoner som dekker veggene. En rad hands-on instrument blir tilbudt besøkeren (harmonium, lur etc). Som en aktuell parallell till de norske folkemusikkinstrumentene kan man også se en serie med balinesiske folkemusikkinstrumenter som ble gitt museet i forbindelse med en balinesisk musikkgruppe på besøk i 2005.

Museum / Lydarkiv

Lislien presenterte ideen om å lage en oppfølger til det nåværende registreringsprosjektet: dokumentasjon av den immaterielle kulturarven, med fokus på innspillinger på fonograf, pathé, pathéphon samt grammofon før krigen. Det finnes absolutt mange samlinger både i museer og i private arkiver som i dag er utilgjengelige pga manglende spillbare medier (først og fremst Pathé). Et godt argument var også at mange av museenes musikkinstrumenter skulle få gode samtidige lydillustrasjoner. Vidar Vanberg (vidar.vanberg@nibr.no) har laget flere publikasjoner med lister på utgivelser av norske tidlige innspillinger. Lislien utfordret dels til å registrere slike samlinger samt å søke mulige avspillinger for digital. NB i Mo kjente ikke til noen Pathé, men de driver et prosjekt med sikte på å opprette en samling med plattformer (medier) for hver type av lydopptak laget i Norge. Jeg vil gi ham adresse til en privatsamler i Mandal som kan pathé-teknikken, samt til en kontaktperson på IKM i Oslo som driver et lydprosjekt med liknende problemstillinger, men med "soundscape" som tema, Hans Olav Gorset hadde noen internasjonale referanser fra nettet. Sissel Guttormsen, lydarkivansvarlig på Ringve, kan også være en god samarbeidspartner. Jan arbeider videre med saken, for mulig søknad i 2008.

Sosial samvær

Etter en intens studiedag lente nettverksdeltakene seg tilbake med vin og te. Musikalsk stafett med Frank Rolland og Christian Borlaug på hardingfele samt Elisabeth Kværne og Stein Villa på langeleik.

Tirsdag

Registreringsprosjektet *Musikkinstrumenter i norske museer og arkiv*

Status og evaluering

Mats Krouthén sammenfattet registreringsprosjektets første år, med formål, definisjoner (og avgrensninger) samt resultater både av selve registreringene og de metodologiske erfaringene som har blitt gjort i løpet av arbeidet. En mer detaljert rapport vil bli laget som årsmelding til ABM-utvikling i løpet av oktober.

På norske museer finnes nærmere 7.000 musikkinstrumenter. Det er fortsatt mørketall på opp til 10 % dels for de museer som ennå ikke har levert noen endelig informasjon, eller blant de gjenstander som museer ennå ikke valgt å registrere inn som museumsgjenstander. Per i dag ligger ca 4000 av disse registreringer i museenes egne Primusbaser, ca 2000 er lagret i standardiserte excel-filer med vedlagte standardiserte bildeserier. Det gjenstår imidlertid ennå mange instrumenter som ikke revidert eller ikke er knyttet opp mot Primus eller excel-arket (f.eks over 900 stk fra Etnografisk museum UiO). Ca 1.500 helt nye registreringer av musikkinstrumenter er laget (dvs musikkinstrumenter som ikke har hatt museumsnummer fra før). Mesteparten av dem ligger lagret i standardiserte excel-ark. Over 10.000 nye bilder er tatt til nå av gjenstandene.

Nettverksdeltakene har selv registrert eller administrert arbeidet i sine egne fylker. For øvrige fylker (i prinsipp i nord og sør) har en registrator, Ingrid Rotli, vært ansatt i 12 måneder.

I tillegg til de nye harde data som kommer å ligge til grunn for neste trinn har prosjektet medført til mange rike erfaringer. Spesielt i de regioner som registrator hatt ansvar for har mange spørsmål i forbindelse med håndtering og forvaltning av, samt "basiskunnskap" om musikkinstrumenter dukket opp. Det har skjedd en gjensidig utveksling av kunnskap mellom regionalt/lokalt museum og nettverket og på flere steder noteres at nye fruktbare nettverksforgreninger har blitt etablert innenfor regionen som et resultat av arbeidet. Registreringen av instrument har allerede generert utstillinger (Sigdal), artikler og konferanser (Norsk Teknisk Museum) og flere gjenstander er allerede gjenstander av interesse for eksterne forskere. Prosjektet kan stå modell for andre fremtidige lignende gjenstandsspesifikke registrerings- og terminologiprojekter.

Ut fra estimert tidsplan lider prosjektet dog av forsinkelser på flere plan. Noen regionansvarlige (inklusive registrator) har brukt mye tid på å finne rette personer, overtale dem til å delta i prosjektet etc. Grunner til utsettelse fra museenes side tolker vi med høy arbeidsbelastning, allerede pågående registrerings- og ryddingsarbeid (men av andre gjenstandstyper), at man er sjenert for tilstanden i magasinene sine samt en allmenn skepsis imot sentrale påbud ("nok et spørreskjema").

Verre er en kraftig forsinket databaseløsning. KulturIT har opprettet en "sentral" primusbase *Musikkinstrumentbasen*, som skal inneholde rapporter fra de ulike museumssamlingene. Det dreier seg om en statisk base, *tilstanden i 2007*. Basen skal være lesbar fra nettverksdeltakernes egne PC:er over internett, men er i skrivende stund tom. KulturIT (daværende MDT) er i ferd med å ferdigstille et konverteringsverktøy som muliggjør import av mapper i Primus med registreringer av musikkinstrumenter til Musikkinstrumentbasen. Derimot ser det ikke ut som at de kommer til å lykkes i å ferdigstille tilsvarende konverteringsverktøy for alle excel-arkene. Nettverket så alvorlig på denne uteblivelsen. Mats arbeider videre med KulturIT for å nå en løsning.

Prosjektet har fått ros på mange museer som "trigger" til det interne registreringsarbeidet. Likevel har noen museer kommet med kritiske kommentarer dels til oppsatte fotograferingsstandarder dels til valg av registreringskriterier (felter). Valgene som vi har tatt motiveres med en vekt på kvantitative data og en strikt tidsramme. Et museum har vist skepsis mot *Musikkinstrumentbasen* som ifølge dem kan skape "parallele univers". Det er en god merknad. Av den grunn er det meget viktig å poengtere basens karakter av statisk og sekundær i forhold till museenes egne forvaltningssystemer.

Fremdrift av prosjektet for 2007-2008 ble diskutert. Internt referat vil bli sent til involverte i prosjektet..

Fremtidens nettverksprosjekt samt fremtidig form på Musikknettverket.

Fremtidens prosjekt ble behandlet under punktet "Museum/ Lydarkiv". Utover dette utgikk punktet på grunn av tidsmangel.

Neste møte

Neste møte for registreringsprosjektet vil bli **torsdag 7 februar i Oslo-området**, en dag med fokus på gjennomgang av arbeidet med Musikkinstrumentbasen og terminologiprojektet. Eksakt møteplass vil bli meddelt så snart det er på plass.

Neste større nettverksmøte ble satt til uke **37/38 2008 og vil bli i Kristiansund N**. Nettverket har også fått en invitasjon til å legge ett møte på Valdres Folkemuseum. Dette vil bli planlagt til 2009.

Deltakere

1. Kari Bjercke	Telemark museum
2. Hans Olav Gorset	Norges Musikkhøgskole
3. Mats Krouthén	Ringve

4. Elisabeth Kværne	Valdres Folkemuseum
5. Jan H. Lislien	Kunstnerdalen Kulturmuseum
6. Knut Opheimsbakken	Valdres folkemuseum
7. Irene Peters	Ringve
8. Frank Rolland	Hardanger Folkemuseum
9. Finn Rønning	Telemark museum
10. Dag Sæverud	Voss Folkemuseum
11. Stein Villa	Mjøsmuseet

Ringve 16. okt
Mats Krouthén
Koordinator Musikknettverket